

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 40.

Lýsingaprisur fyri þettitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 2. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fest
avslattur í prísinum.

Leygardagin 7. oktober. 1939.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovum. Telf. 142.

13. árg.

Hálvaaðru til tvær milliónur.

Hvørjir verða nú at rinda sviðan av
at hava latið vøruframsøsluna í hendurnar
á teim einstaku privatú stórinfflytarunum
av okkara útgerðar- og neyðsynjarvørum?

Tað verða fyrst og fremst okkara
fiskimenn og útgerðarmenn.

Vit keypa ov dýrt, tí vit keypa
í smáum. Hetta ásanar hvør
skilamaður. Okkara litla sam-
felag hevur árliga til hin út-
lendska kapitalin goldið í hundra-
ðum av tusundum ov nógv. Í
hundraðum av tusundum. —
hvat hevur tað ikki at siga fyri
okkara samfelag! Løgtingsins
samlaða árliga inntøka er ikki
meir enn 5—600.000 kr. Hevði
løgtingið haft hesi mongu
hundraðtúsundini, ið Føroya
fólk nú árliga rindar ov nógv
fyri tær innfluttu vørurnar,
vóru vit forir fyri annaðhvørt
at avtikið hinar heimleidis og
óheimleidis skattabyrðirnar, ið
fólkið nú má bera til inntøku
fyri lögtingið ella at styðja
vinnulívið, vega- og havnamál
og onnur landsgagnlig fram-
burðsmál við hesum peningi
meir enn vit nú gera. Hvussu
nógv framtøkin eru ikki kvað,
hvussu nógv liggur ikki av láni
vegna trol uppá pening.

Harmiligt!

Hin føroyski fiskimaðurin og
arbeiðsmaðurin, ið ásanar henda
dapra sannleika, hetta ræðuliga
óskil, kunnu ikki annað enn
kenna harmin loga sær í barni
og sinnisrørdi rópa: hetta
gongur ikki longur! Her má
landið taka sær um reiggj!

Men tessverri hava hesar
harmarøddir verið ov fáar.
Meirlutin hevur verið villileiddur
av afturhaldsflokkinum.

Tá ið til stykkis hevur komið,
hava teir, ið vardu teir einstaku,
stórmanna interessurnar, haft
meirlutan — og landið hevur
val aftaná val verið hitt ónerðaða
eldorado fyri teir útlendsku
privatspekulantarnar at blóma í
»uppá bekostningi« av Føroya
fiskimanna, Føroya útgerða-
statti.

Men javnaðarmanna bardagi
fyri at broyta hetta óskil og
taka broddin av ella minka
misbrúkið av tí útlendska kapi-

talinum yvir fyri Føroya sam-
felagi hevur vunnið fyri sær
meir og meir í hvørjum. Talið
á liðinum, ið hevur fylkt um
javnadarflokkin, er okti í hvørjum.
Og nú í hesum hørdum royndar-
slundum, tá ið ófriðarbylgjurnar
bróta og hótta við at skola
okkum út í hin oyðandi mal-
streymin — nú kenst tað sum
um menn yvirhøvdur einki vita
sær at taka til aftan at ganga
javnadarmannaleiðirnar. Ongatið
hava javnaðarmanna hugsjón-
irnar verið so sterkt undirtiknar
her á landi sum í hesum døgum.
Ongatið hava tær so ásynligt og
greitt sýnt styrki sína, sín rætt
og ábótarmegi fyri okkara sam-

**hálvaaðru til tvær milliónur meir, enn tær kundu
fingist fyri, um vit høvdu ligið við árslagri, sum
ynskt var frá almennari síðu.**

**Henda brandskatt má nú fiskimaðurin og
vinnulívið og Føroya fjeld yvirhøvdur bløða fyri.**

Kann nakað vera harmiligari og órættvisari!

**Vilja Føroyingar nakran tíð lata lagnu sína í hendurnar
á teim einstaku spekulantunum?**

Vit vóna tað ikki!

A Føroya lögtingi 1939

Skipan lærarskúlans og studentaskúlans.

M. A. Jacobsen

greiddi frá málinum. Hann
meinti, at tann núverandi
studentaskúlin er góður og er
enná betri enn tann skúlin,
ið ríkisstýrið lovaði at veita
okkum.

Poul Nielsen

var ikki einigur við M. A.
Jacobsen. Hann meinti, at eitt
gymnasium, sum ætlan er at
stovna, var betri enn tað skeiðið,
vit nú hava. Men Tórshavnar

felag sum nú.

Nú í vandans løtu ganga 20
ímóti 1 av lögtingsins monnum
við til at lata landið taka ábyrgd-
ina fyri vøruinnflutninginum
— júst tað sum javnaðarmenn
í talu og skrift árla og síðla
hava prædikað fyri. Stórsigur!
— Vit er fegnir Føroya fólks
vegna. Bara nú landsins kosnu
menn ikki lata seg ota út av
hesum leiðum.

Men lærupeningurin hevur
verið dýrur.

Hugsjóð tykkum!

**Yvir 1½ millión megu okkara
fiskimenn og útgerðarmenn bløða
meiri fyri salt og olju í komandi
ár av ávum teirra, ið hava
strembað ímóti, at landið skuldi
taka sær av útgerðarvørunum.**

Frá almennari síðu var bønad
og biðið um, at stórinfflytar-
arnar av salti og olju altíð
skulu liggja við loðunum fullum,
tí eingin kundi vita, nær ið
ófriðurin brast á. Hann hekk
jú sum eitt toruskrikk yvir
høvðinum á allari verðini.

**Og teir lovaðu tað! ella lótu
menn skilja, at teir vildu
gera tað!**

Men nú, tá ið ófriðurin kom,
lógu olju- og saltloðurnar at
kalla tómar, so innflutningurin
av salti og olju, um vit í heila
takið kunnu fáa hesar vørur,
kemur at kosta okkum í minsta
lagi

og lærarnir mugu fáa lægri
løn og pensjón. Ríkisstýrið bjóðar
okkum eitt gymnasium. Skulu
vit drepa tað uppskotið frá
ríkisstýrinum, so mugu vit
sjálvir seta nakað betri í staðin.

Danbjørg:

Eg var í nevdini, sum hag-
reiddi málið um stovnan av tí
núverandi studentaskeiði, og eg
úttalaði tá bæði í nevdini og
her á opnum tingi, at treytin
fyri, at eg og mínir partamenn
gingu við til at stovna studenta-
skúla, var tann at ein kostskúli
verður knýttur til henda skúlan,
soleiðis at fátækir unglingar
kunna hava somu atgongd til
skúlans sum tey, ið góð ráð
hava. Vit javnaðarmenn hava
somu stóðu í ár sum hana, vit
fyrr hava haft. Tað tykist, sum
at ein flokkur her á tingi ikki
vil hava statsskúla. Eg vóni, at
tann flokkurin so á annan hátt
styðjar málið um kostskúla og
setur uppskot fram í so máta.

Tað preliminariskeiðið, sum vit
nú hava í sambandi við studenta-
skeiðið, má halda áfram, sjálvt
um vit fáa gymnasium; tí tað
er avgjørt eitt týðningarmikið
mál at gera útveg fyri, at teir
unglingar, sum ikki í barna-
árum hava gingið í realskúla,
kunna hava atgongd til prelimi-
ner-skeiðið og so til studenta-
skúlan.

Framførsla av vørum.

Løgtingið hevur, síðan ting-
setan byrjaði, havt vørufram-
førslopurningin til viðgerðar.
Nú er um mánaður, síðan tingið
varð sett, og nú fyrstani liggur
frammi uppskot til eina skipan
fyri vøruframsøslu í framtíðini.
Hetta drák undrar mangan
mann. Tí viðurskiptini og tíðirnar
eru sanniliga ikki at spæla sær
í — tað er ikki minni enn
Føroya fólks vælferð, ið stendur
uppá spæl.

Tað skal ikki loynast, at
javnadarmenn líka frá fyrsta
degi í samráðingunum tóku ta
greiðu stóðu, at landið, lögtingið,
skuldi taka heila ábyrgdina við
tað sama við at seta á stovn
einahandið við øllum neyðsynjar-
vørum. Vit fráleggja okkum tí
alt andsvar fyri hetta drák.

Mánaðagin kl. 4 sp. var álit
frá vøruframsøslunevdini til
viðgerðar.

A. Samuelsen

greiddi frá nevdarálitinum.
Nevdin hevði bytt seg í ein
meirluta og ein minniluta. Hvor
flokkurin hevði í nevdini talað
fyri sínari principiella stóðu.
Chr. Holm Jacobsen, Mitens og
M. A. Jacobsen høvdu principi-
ellan hug at lata vøruframsøsluna

verða sum higartil í hondunum
á grossistunum — men undir
umsjón av tí almenna. Javnad-
flokkurin helt lögtingsins einkar-
sølu við neyðsynjarvørum vera
tað besta. Sambandsmenn vóru
í friðaríðum ímóti landshandli.
Men sum tíðirnar nú eru, helt
flokkurin tað vera neyðugt, at
løgtingið setti landshandið við
síðuna av tí privata innflutning-
inum. Fyri at fáa nakað positivt
burtúr, høvdu sambandsmenn,
javnadarmenn og vinnuflokks-
menn slekkað eftir í teirra
princiipiella stóðu og samst um
eitt uppskot. Talarin greiddi frá,
hvussu tað stóð til við vøru-
nøgdini (— vit høvdu vøru-
statistikkini í seinasta blaði).

Mjøl og korn høvdu vit til slakt
hált á. Salt og olja var ov
lítil av. Men uttan mun til,
hvat ið var av vørum í land-
inum, so var tað avgjørt neyðugt
at seta landshandið. Talarin
vantaði, at viðurskiptini komu
at falla soleiðis, at vit skjótt
komu at verða noyddir at taka
einahandið við nógvum vørum,
tí tað vildi vísa seg, at eingin
vildi kunna flyta hesar vørur
til landið uttan lögtingið. Í up-
pskoti meirlutans var tí sett, at
tingið kundi taka einkarsølu við
teim vørum, sum handlin hevur.

Minnilutin, Mitens og M. A.
Jacobsen, hevði uppskot um at
bíða við at taka landshandið.
Minnilutin vildi óivað sjálvur
greiða frá sínum uppskoti.

Talarin les so meirlutans
uppskot upp. Tað er prentað
aðra staðni í blaðnum.

Mitens

strikaði undir, hvussu nógvur
vøru lógu í landinum. Mjøl
var nógv mikið av. Salt um
5000 tons, olju var eisini væl
av. »Tjaldur« hevði siglt higartil,
og enn kundi tað siglast
suður eftir. Ríkisstýrið hevði
deponera yvir 100.000 dollars
til vørukeyp. Skonnartir og stór
motorskip høvdu vit, sum kundu
nýttast til farmaflutning, um
tørvur var á tí. Talarin helt hin
privata forræltningstattið higar-
til hava greitt vøruframsøsluna
væl, og at tað tí ikki var tørvur
á at seta landshandið. Tað var
skeiðt at grípa ið í arbeiðs-
rættin hjá einum statli, tá ið
hesin statturn hevði sýnt at
kunna gera sítt arbeiði álitandi.
Hann og hansara partamaður
M. A. Jacobsen høvdu tí sett
uppskot um at lata vørufram-
førsluna framvegis verða í
hondunum hjá teim, sum higar-
til høvdu flutt vørurnar til
landið. Hesin statturn hevði
eisini boðið sær til at gera tað.
Men hitt almenna skuldi sjálv-